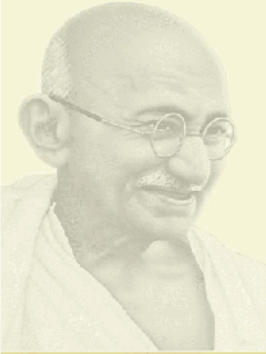

1

ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികവൈവിധ്യം

പ്രധാനാശയങ്ങൾ

- നാഗരികത, സംസ്കാരം
- ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ പ്രധാന സവിശേഷതകൾ
- ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങൾ
- പൗരാണികകാലം – മധ്യകാലം – ആധുനികകാലം
- ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവമാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി

T3I7Z1

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ ആൾരൂപമാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി. ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവിതവും ദർശനവും വ്യക്തതയോടെ അറിയാൻ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനതത്ത്വങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്.

ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികവൈവിധ്യം പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഈ അധ്യായത്തിൽ അതിന്റെ അർഥവും പ്രാധാന്യവും പ്രത്യേകതകളും ചർച്ചചെയ്യുന്നു. ഗാന്ധിജിയുടെ ദർശനത്തിലും പ്രയോഗത്തിലും ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികവൈവിധ്യം പ്രതിഫലിക്കുന്നതുകൊണ്ട്, ഇന്ത്യയുടെ ആധ്യാത്മിക-സാംസ്കാരിക പാരമ്പര്യങ്ങളെപ്പറ്റി വിദ്യാർഥികൾ മനസ്സിലാക്കേണ്ടത് അത്യാവശ്യമാണ്.

വടക്കുവശത്ത് ഹിമാലയൻ പർവതനിരകളും മറ്റു മൂന്നു വശങ്ങളിലായി സമുദ്രവും അതിരിടുന്നതുകൊണ്ടു തന്നെ ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡം ഏഷ്യൻ വൻകരയിൽ പ്രത്യേകത പുലർത്തുന്ന ഒന്നായി നിലകൊള്ളുന്നു. കലയുടെയും മതങ്ങളുടെയും ദർശനങ്ങളുടെയും സമഞ്ജസമായ ഇഴുകിച്ചേരൽ മറ്റേതൊരു സംസ്കാരത്തിലുമെന്ന പോലെ ഇന്ത്യൻസംസ്കാരത്തിലും കാണാം. വൈദേശികങ്ങളായ സാംസ്കാരികാധിനിവേശങ്ങളിൽപ്പെടാതെ നിലനിൽക്കാനും ഒപ്പം ആ സ്വാധീനങ്ങളുടെ ഉത്തമാംശങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളാനും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന് സാധിച്ചത് അതിന്റെ ചലനാത്മകതയും സംവാദാത്മകതയും കൊണ്ടു മാത്രമാണ്.

സംസ്കാരം

പ്രവർത്തനം

നമ്മുടെ പ്രദേശത്തെ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭാഗമായ വിവിധ കലാരൂപങ്ങൾ, ആഹാര വിഭവങ്ങൾ എന്നിവ എഴുതുക. നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ വിവിധ ഘടകങ്ങൾ കലാരൂപങ്ങളിലൂടെ നിങ്ങൾക്കു കണ്ടെത്താൻ കഴിയുമോ?

സംസ്കാരം എന്ന സങ്കീർണപദത്തിന് വിവിധ അർഥതലങ്ങളുണ്ട്. കുറേ ഭാഗം മാത്രം പുറമെ കാണുകയും ഭൂരിഭാഗവും അദൃശ്യമായിരിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന സമുദ്രത്തിലെ മഞ്ഞുമലകളോട് സംസ്കാരത്തെ ഉപമിക്കാറുണ്ട്. ഒരു ജനതയുടെ സമ്പൂർണ ജീവിതരീതി, ഒരു വ്യക്തിക്ക് അവനുൾപ്പെടുന്ന സമൂഹത്തിൽനിന്നു ലഭിക്കുന്ന പൈതൃകം, കീഴ്‌വഴക്കങ്ങൾ, ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങൾ എന്നിവയിലൂടെ സംസ്കാരത്തെ മനസ്സിലാക്കാം. സാമൂഹികമാറ്റത്തിലും ചരിത്രത്തിന്റെ പരിണാമത്തിലും സംസ്കാരം നിർണായക പങ്കുവഹിക്കുന്നു. സംസ്കാരം മനുഷ്യന്റെ മൊത്തം പെരുമാറ്റത്തെയും ജീവിതശൈലിയെയും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് സംസ്കാരം. നാടോടികളുടെയും ആദിവാസി - ഗിരിവർഗങ്ങളുടെയും ജീവിതരീതി നാഗരികരുടെയും വികസിതസമൂഹങ്ങളുടെയും ജീവിതശൈലി എന്നു തുടങ്ങി സമസ്തജീവിതവും ഉൾക്കൊള്ളുന്നതാണ് സംസ്കാരം. അനുഭവം ഓർമയ്ക്കായി അവശേഷിപ്പിക്കുന്ന അടയാളമാണത്. ഗുഹാഭിത്തികളിൽ കോറിയിട്ട ആദിമമനുഷ്യന്റെ ചിത്രങ്ങളും ലിപികളും ലിയനാർഡോ ഡാവിഞ്ചിയുടെ എണ്ണച്ഛായാചിത്രങ്ങളും ഒരുപോലെ സംസ്കാരത്തിന്റെ അടയാളങ്ങളാണ്. കല, സംഗീതം തുടങ്ങിയവ മാത്രമല്ല, വീടു നിർമാണശൈലികൾ, തുണിനെയ്ത്തും മൺപാത്രനിർമാണവുമെല്ലാം സംസ്കാരത്തിന്റെ ഘടകങ്ങളാണ്.

സംസ്കാരം

താൻ ജീവിക്കുന്ന സമൂഹത്തിലെ അടിസ്ഥാനമൂല്യങ്ങളാൽ സ്വാധീനിക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള ഒരു സവിശേഷ ജീവിതരീതിയാണ് സംസ്കാരം. കലയിലും മതങ്ങളിലും സാഹിത്യത്തിലും സാമൂഹികസ്ഥാപനങ്ങളിലും സ്വഭാവരീതികളിലുംകൂടി വെളിപ്പെടുന്ന മൂല്യങ്ങളുടെ ആകത്തുകയാണ് അത്.

കെ.എം. മുൻഷി

സംസ്കാരത്തിന് മൂന്നു പ്രധാന തലങ്ങളുണ്ട്. 1. ആശയങ്ങൾ അല്ലെങ്കിൽ ചിന്താരീതികൾ (ഉദാ: മുതിർന്നവരെ ബഹുമാനിക്കണം എന്ന നമ്മുടെ ചിന്ത). 2. നിയമം അല്ലെങ്കിൽ കീഴ്‌വഴക്കങ്ങൾ, ആശയങ്ങളുടെ പ്രയോഗരീതികൾ (ഉദാ: പ്രായമുള്ളവരെ കാണുമ്പോൾ എഴുന്നേറ്റു നിന്നു കൈകൂപ്പുന്ന രീതി). 3. ഭൗതികസംസ്കാരം : മനുഷ്യന് ആവശ്യമുള്ള വസ്തുക്കളുടെ നിർമാണരീതിയും മറ്റും (ഉദാ: പാചകം, വസ്ത്രധാരണം, കെട്ടിടനിർമാണം തുടങ്ങിയവ).

ആശയങ്ങളും നിയമങ്ങളും ഭൗതികേതരസംസ്കാരങ്ങളായി പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നവയാണ്. മൂല്യങ്ങളും വിശ്വാസങ്ങളുമൊക്കെ ആശയങ്ങളിൽപ്പെടുന്നു. വ്യക്തികളുടെ സ്വഭാവത്തെ നിയന്ത്രിക്കുകയും സാമൂഹികനിയന്ത്രണത്തിനുള്ള ഉപാധിയായി വർത്തിക്കുകയും ചെയ്യുന്നവയാണ് നിയമങ്ങൾ. അടയാളങ്ങൾ, മൂല്യങ്ങൾ, നിയമങ്ങൾ എന്നിവ സംസ്കാരത്തിന്റെ പൊതുഘടകങ്ങളാണ്. സംഭവങ്ങൾക്കും വസ്തുക്കൾക്കും അർഥം കൽപ്പിക്കുന്ന

അടയാളങ്ങൾ എല്ലാ സംസ്കാരങ്ങളിലുമുണ്ട്. ഭാഷയിലൂടെയാണ് ഈ അടയാളങ്ങൾ വെളിപ്പെടുന്നത്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

മലയാളികളുടെ സാംസ്കാരികമായ പൊതുഘടകങ്ങൾ കണ്ടെത്തുക. നമ്മുടെ സാംസ്കാരികപ്രതീകമായി ഓണത്തെ കരുതാമോ?

നാഗരികത

വീട്, വീട്ടുപകരണങ്ങൾ, ആയുധങ്ങൾ, പാത്രങ്ങൾ, ഗതാഗതരീതികൾ, വസ്ത്രനിർമാണം തുടങ്ങിയ ഭൗതികവശങ്ങൾ പരിശോധിച്ചാൽ സംസ്കാരത്തിന്റെ ഒരു വികസിതരൂപമായി നാഗരികതയെ കരുതാം. അതായത്, സംസ്കാരത്തിന്റെ ഭൗതികവശങ്ങളെ നാഗരികതയായി കണക്കാക്കാം. ഒരു സംഘടിത സാമൂഹിക ജീവിതത്തിന്റെ അവസ്ഥയെ ഇതു സൂചിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു ജനതയുടെ സംസ്കാരത്തിന് ലിഖിതഭാഷ, ശാസ്ത്രം, ദർശനം, തൊഴിൽ വിഭജനം, സാങ്കേതികവിദ്യ, രാഷ്ട്രസംവിധാനം എന്നിവ ആർജിക്കുമ്പോഴാണ് അതു നാഗരികതയായി മാറുന്നതെന്ന വാദവും പ്രബലമാണ്. സംസ്കാരവും നാഗരികതയും പരസ്പരപൂരകങ്ങളായി കരുതുന്നു. രണ്ടും തമ്മിൽ നമുക്ക് കൃത്യമായ വേർതിരിവുകൾ പറയാൻ സാധ്യമല്ല. പ്രവൃത്തിനിഷ്ഠമായ ധാർമികമൂല്യങ്ങളുടെ വളർച്ചയായാണു ഗാന്ധിജി സംസ്കാരത്തെ നിരീക്ഷിക്കുന്നത്. മനുഷ്യന്റെ കടമയുടെ പ്രാധാന്യം വ്യക്തമാക്കുന്ന പെരുമാറ്റരീതിയാണ് സംസ്കാരമെന്നു ഗാന്ധിജി നിർവചിക്കുന്നു.

പ്രവർത്തനം

കൃഷി, പാചകം, ഗതാഗതം എന്നിവയ്ക്ക് പണ്ടും ഇന്നും ഉപയോഗിക്കുന്ന വിവിധ ഉപകരണങ്ങളുടെ പട്ടിക തയാറാക്കി അവ നമ്മുടെ ജീവിതത്തിലുണ്ടാക്കിയ മാറ്റങ്ങൾ വിലയിരുത്തുക.

നമുക്കു ചെയ്യാം

എന്താണ് നാഗരികത എന്നതുകൊണ്ട് അർഥമാക്കുന്നത്?

എന്താണ് സാംസ്കാരികപൈതൃകം? ചർച്ചചെയ്യുക.

തലമുറകളിൽനിന്നു തലമുറകളിലേക്കു നമ്മുടെ പൂർവികർ കൈമാറിയ മൂല്യങ്ങൾ, ആചാരങ്ങൾ, അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, ഇടങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, കലകൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള ജീവിതരീതികളും അവയുടെ ആവിഷ്കാരങ്ങളുമാണ് സാംസ്കാരികപൈതൃകം. മാറിവരുന്ന സാഹചര്യങ്ങൾക്കനുസരിച്ച് ഓരോ ജനവിഭാഗവും അതു പുനർനിർമിച്ച് വൈവിധ്യങ്ങളെ ഉൾക്കൊണ്ട് തനിമ നിലനിർത്താൻ ശ്രമിക്കുന്നു. മനുഷ്യൻ അനുദിനം ഇടപെടുന്നതും അനുഭവവേദ്യവുമായ (tangible) കെട്ടിടസമുച്ചയങ്ങൾ, സ്മാരകങ്ങൾ, ഭൂപ്രദേശങ്ങൾ, കല, കരകൗശലവിദ്യകൾ എന്നിവയും ഭാഷ, പാരമ്പര്യങ്ങൾ, അറിവുകൾ എന്നിങ്ങനെ ബൗദ്ധികതലത്തിൽ നിൽക്കുന്ന (intangible) ഘടകങ്ങളും വൈകാരികവും മാനസികോല്ലാസത്തിന് ഉതകുന്നതുമായ നാടൻകലാരൂപങ്ങളും പാരിസ്ഥിതിക പൈതൃകങ്ങളായ ജൈവവൈവിധ്യം, ഭൂപ്രദേശങ്ങൾ എന്നിവയും ഉൾപ്പെടുന്നതാണ് സാംസ്കാരികപൈതൃകം.

നമുക്കു ചെയ്യാം

നമ്മുടെ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ പ്രത്യേകതകളെക്കുറിച്ച് ഒരു ബുള്ളറ്റ് ചാർട്ട് തയാറാക്കുക.

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരം

സംസ്കാരമെന്ന സംസ്കൃതപദത്തിന് ശുദ്ധീകരിക്കുക എന്നാണർഥം. പവിത്രമായിട്ടുള്ളത്, ഉന്നമനത്തിനായി, സ്ഫുടം ചെയ്തെടുത്തത് എന്നിവയൊക്കെ ആ പദം അർഥമാക്കുന്നു. ചിരപുരാതനകാലം മുതൽതന്നെ ഇന്ത്യൻ സംസ്കൃതി മാനവസംസ്കൃതി എന്നാണ് അറിയപ്പെട്ടിരുന്നത്. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന് സാർവത്രികമായ ഒരു ആകർഷണീയതയും അസ്തിത്വവുമുണ്ട്. വൈവിധ്യമാർന്ന കൈവഴികളിലൂടെ ഒഴുകി കൂടിച്ചേർന്ന ഒരു സംസ്കാരമാണ് ഇന്ത്യയുടേത്. അതു ബഹുമുഖവും വിപുലവുമാണ്. വേദോപനിഷത്തുക്കളും സംഘകാലപൈതൃകങ്ങളും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തെ സമ്പന്നമാക്കിയ ധാരകളാണ്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ വൈവിധ്യങ്ങൾ അടയാളപ്പെടുത്തുന്ന ചാർട്ട് തയാറാക്കുക. (ഭക്ഷണം, വസ്ത്രം, കലാരൂപങ്ങൾ, ഭാഷ, മതം, വാസ്തുവിദ്യ, കരകൗശലം)

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ

നാനാത്വത്തിൽ ഏകത്വം

പ്രപഞ്ചത്തിന് ഒരേയൊരു ഉറവിടം മാത്രമേയുള്ളുവെന്നും എന്നാൽ അതിനു വൈവിധ്യമാർന്ന ആവിഷ്കാരങ്ങളുണ്ടെന്നും ഇന്ത്യയുടെ ആത്മീയപാരമ്പര്യം പഠിപ്പിക്കുന്നു. പല മഹാന്മാരും ഇതു വിവരിക്കുകയും വിവിധ രീതികളിൽ അനുഭവിക്കുകയും ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതാണ് 'ഏകം സത് വിപ്രാ ബഹുധാ വദന്തി' (ഒരേ സത്യത്തെ പണ്ഡിതർ പലതായി പറയുന്നു.) എന്നതിന്റെ അർഥം. നാനാത്വത്തിൽ ഏകത്വം എന്നത് ജീവിതത്തിന്റെയും പ്രകൃതിയുടെയും സുദൃഢമായ തത്ത്വമാണ്.

വിവിധ മതങ്ങളിൽ വിശ്വസിക്കുന്ന ജനങ്ങൾ സഹവർത്തിത്വത്തോടെ ഇന്ത്യയിൽ ജീവിക്കുന്നു. പല ലോകമതങ്ങളുടെയും മാതൃഗൃഹമാണ് ഇന്ത്യ. അസംഖ്യം വാസ്തുവിദ്യാരീതികൾ, ശില്പവിദ്യ, ചിത്രകല, ശാസ്ത്രീയ, നാടോടിനൃത്ത-സംഗീതപാരമ്പര്യങ്ങൾ എന്നിവ ഇവിടെ വികസിക്കുകയും നിലനിൽക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതുകൊണ്ടു തന്നെ ഇവിടെ ധാരാളം ഉത്സവങ്ങളും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളുമുണ്ട്. ഈ വൈവിധ്യമാണ് ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരം സമ്മിശ്രവും സമ്പന്നവും സൗന്ദര്യപൂർണവുമാക്കിത്തീർക്കുന്നത്. എന്തുകൊണ്ടാണ് ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരം വൈവിധ്യപൂർണമായിരിക്കുന്നത്? നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ വൈവിധ്യത്തിന് നിരവധി കാരണങ്ങളുണ്ട്. രാജ്യവിസ്തൃതിയും ഭൂപ്രകൃതിയും കാലാവസ്ഥാഭേദങ്ങളും മുഖ്യകാരണങ്ങളാണ്.

ഇറാനിയർ, ഗ്രീക്കുകാർ, കുശാനർ, ശാകർ, ഹുണർ, അറബികൾ, തുർക്കികൾ, മുഗളർ, യൂറോപ്യർ തുടങ്ങി വിവിധ വംശീയവിഭാഗങ്ങൾ ഇന്ത്യയിൽ വന്ന് താമസമുറപ്പിക്കുകയും

ഇവിടെയുള്ളവരുമായി ഇഴുകിച്ചേർന്നു ജീവിക്കുകയും ചെയ്തു. അവരുടെ ചിന്തകളും ശീലങ്ങളും ആശയങ്ങളും ഇവിടെ നിലനിന്ന സംസ്കാരവുമായി കൂടിക്കലർന്നു. ആശയസ്വാംശീകരണത്തിനുള്ള ശേഷി ഇന്ത്യക്ക് യുഗങ്ങളായുള്ള ഒരു പ്രത്യേകതയാണ്. ഭൂമിശാസ്ത്രപരമായ വൈവിധ്യവും കാലാവസ്ഥാ ഭേദങ്ങളുമുണ്ടെങ്കിലും ആന്തരികമായ ഒരു സാംസ്കാരികപൈതൃകം നമുക്കുണ്ട്. വ്യത്യസ്ത പ്രദേശങ്ങളിലെ സവിശേഷതകൾ അതതു സംസ്കാരങ്ങൾക്ക് സവിശേഷമായ മഹത്ത്വം നൽകുന്നു. സംഗീതത്തിലും നൃത്തത്തിലും നാടകത്തിലും ചിത്രകലയിലും ശില്പവിദ്യയിലും വാസ്തുവിദ്യയിലും സാഹിത്യത്തിലുമെല്ലാം നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിന്റെ സമ്മിശ്രസ്വഭാവം പ്രതിഫലിക്കുന്നു.

തുടർച്ചയും പരിവർത്തനവും

ലോകത്തിലെ വിവിധ സംസ്കാരങ്ങൾ നശിച്ചുപോവുകയോ പകരം മറ്റൊന്നിൽ അലിഞ്ഞില്ലാതാവുകയോ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. മാറ്റത്തിനു വിധേയമാകാതെ നിലകൊള്ളുന്ന സംസ്കാരമാണ് തുടച്ചുനീക്കപ്പെടുന്നത്. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന് സിന്ധുനദീതട സംസ്കാരത്തോളം പഴക്കമുണ്ട്. ഇന്നും അതു പരിവർത്തനങ്ങൾക്കു വിധേയമായിക്കൊണ്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്ത്യയിലെ ഗ്രാമങ്ങൾ ഹാരപ്പൻ സംസ്കാരത്തിൽ നാം കണ്ടെത്തിയ ഗ്രാമങ്ങളിൽ നിന്ന് ഇന്നും ഒട്ടും ഭിന്നമല്ല.

ബി.സി. ആറാം നൂറ്റാണ്ടിലെ പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങളായ ജൈന- ബുദ്ധദർശനങ്ങൾ, പതിനെട്ടും പത്തൊമ്പതും നൂറ്റാണ്ടുകളിലെ സാമൂഹിക - മതപരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ എന്നിവ ഇന്ത്യൻ സമൂഹത്തിന്റെ ചിന്താരീതിയിലും പ്രസ്ഥാനങ്ങളിലും വിപ്ലവാത്മകമായ മുന്നേറ്റങ്ങൾ വരുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മാറ്റത്തിനു വിധേയമാകുമ്പോൾതന്നെ മതങ്ങളിലെയും മറ്റും സനാതനമൂല്യങ്ങൾ അതിന്റെ സാരാംശം ഉൾക്കൊണ്ടു തുടരുന്ന കാഴ്ചയാണ് നാം ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിൽ കാണുന്നത്. രണ്ടു നൂറ്റാണ്ടുകാലത്തെ ബ്രിട്ടിഷ് കൊളോണിയൽ വാഴ്ച നിലനിന്നിട്ടും തുടർച്ചയും പരിവർത്തനവും എന്ന പ്രക്രിയ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ എക്കാലത്തെയും സവിശേഷതയായിത്തീർന്നിരിക്കുന്നു. ഏതിനെയും ഉൾക്കൊള്ളാനും സ്വയം മാറ്റങ്ങൾക്കു വിധേയമാവാനും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിനു സാധിക്കുന്നത് അതിന്റെ ചലനാത്മകതകൊണ്ടാണ്. യുദ്ധങ്ങളുണ്ടായിട്ടും ഇതിനു മാറ്റമുണ്ടായില്ല.

മതബഹുലത

വിവിധ മതങ്ങളുടെ ഈറ്റില്ലമായ ഇന്ത്യയിൽ മതത്തെ കേവലം അനുഷ്ഠാനങ്ങളായോ പ്രമാണങ്ങളായോ അല്ല; ജീവിതരീതിയായാണു കാണുന്നത്. എല്ലാ മതങ്ങൾക്കും തുല്യപ്രാധാന്യം നൽകുന്ന പാരമ്പര്യമാണ് നമുക്കുള്ളത്. അതിനാൽ പ്രധാന ലോകമതങ്ങളൊക്കെ ഇന്ത്യയിൽ വേരുറപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. 'അതിഥി ദേവോ ഭവ' എന്നത് നമ്മുടെ നാടിന്റെ ഒരു പെരുമാറ്റരീതിയാണ്. പരസ്പരധാരണയും സഹിഷ്ണുതയും പുരാതനകാലം മുതൽ നമ്മുടെ ജീവിതപാഠങ്ങളാണ്. ഇന്ത്യയിലെ മതങ്ങളുടെയും കലയുടെയും സാഹിത്യത്തിന്റെയും ദർശനത്തിന്റെയും അടിസ്ഥാനവും ഇതുതന്നെയാണ്. സൗരാഷ്ട്രമതം (പാഴ്സി) ഇറാനിൽ പിറവിയെടുത്തതാണെങ്കിലും അത് ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്ന ലോകത്തിലെ ഏകഭൂപ്രദേശം ഇന്ത്യ മാത്രമാണ്. വൈവിധ്യമാർന്ന സംസ്കാരങ്ങളുടെ പാരസ്പര്യമാണ് ഇന്ത്യൻ മതബഹുലസ്വഭാവത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനം.

വിവിധ മതവിഭാഗങ്ങളുടെ സാംസ്കാരികസമന്വയത്തിന്റെ ഉത്തമ ഉദാഹരണങ്ങളാണ് ഇന്ത്യയിലെ സാംസ്കാരികപാരമ്പര്യങ്ങൾ. ഇവിടെയുള്ള ഹൈന്ദവ - ഇസ്ലാം-ക്രൈസ്തവ-സിഖ് - ബുദ്ധ-ജൈന-പാഴ്സി മതവിശ്വാസികൾ എല്ലാ മതവിശ്വാസികളുമായി ഇടപഴകിയാണ് ജീവിക്കുന്നത്. ഉത്സവകാലങ്ങളിൽ ജനങ്ങൾ മതഭേദമെന്യേ ഒത്തുചേരുകയും വിശ്വാസാചാരങ്ങൾ പങ്കിടുകയും ചെയ്യാറുണ്ട് (ശബരിമലയിലേക്കുള്ള അയ്യപ്പഭക്തർ എരുമേലിയിലെ വാവരുപള്ളി സന്ദർശിക്കുന്നത് പ്രാദേശികമായ ഒരു ഉദാഹരണമാണ്). ഇന്ത്യയിലെ ഏതൊരു പൗരനും അവനവന്റെ വിശ്വാസം പ്രഖ്യാപിക്കാനും പ്രചരിപ്പിക്കാനും ഇഷ്ടമുള്ള മതം സ്വീകരിക്കാനുമുള്ള സ്വാതന്ത്ര്യമുണ്ട്. ഇന്ത്യയിൽ ഔദ്യോഗികമായ ഒരു മതമില്ല. മറിച്ച്, എല്ലാ മതങ്ങളെയും സമഭാവനയോടെ കാണുന്നവരാണ് നമ്മൾ.

നമുക്കു ചെയ്യാം

പ്രാദേശികതലത്തിൽ ആവിഷ്കരിക്കുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്ന മതേതരമൂല്യങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച് (ഉദാ : പള്ളികളിലും ക്ഷേത്രങ്ങളിലും ഇതര മതസ്ഥർ നൽകുന്ന സേവനങ്ങൾ) ഒരു കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.

സാർവത്രികത

വസുധൈവകുടുംബകം, ലോകാ സമസ്താ സുഖിനോ ഭവന്തു എന്നീ ആശയങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ പൊതുപാരമ്പര്യമാണ്. എല്ലാ മനുഷ്യരിലും ഈശ്വരചൈതന്യം കുടികൊള്ളുന്നതായി നമ്മുടെ ആത്മീയപാരമ്പര്യം പഠിപ്പിക്കുന്നു. അതുകൊണ്ട് സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളുടെയും അതുല്യതയിൽ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരം വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഭൂമിശാസ്ത്രപരമോ രാഷ്ട്രീയമോ ആയ രാജ്യത്തിന്റെ അതിർവരമ്പുകൾക്കപ്പുറത്തുള്ള സഹവർത്തിത്വത്തോടുകൂടിയ ജീവിതവും സമാധാനത്തിന്റെയും സൗഹാർദത്തിന്റേതുമായ ഒരു സാർവത്രികവീക്ഷണവുമാണ് ഇന്ത്യയുടേത്. അഖണ്ഡതയുടെയും സാഹോദര്യത്തിന്റെയും സന്ദേശമാണ് ഇന്ത്യ ലോകത്തിനു നൽകുന്നത്.

ആത്മീയതയും ഭൗതികതയും

ആത്മീയതയുടെ നാടായാണ് ഇന്ത്യ പൊതുവെ അറിയപ്പെടുന്നത്. എന്നാൽ പുരാതന കാലം മുതൽ തന്നെ ഭൗതികവും ഭൗതികേതരവുമായ മേഖലകളിൽ വികാസം പ്രാപിച്ച ചരിത്രമാണു നമുക്കുള്ളത്. ഹാരപ്പൻ നിവാസികൾക്ക് ഗണിതശാസ്ത്രത്തിലും അളവിലും തൂക്കത്തിലുമൊക്കെ നല്ല അറിവുണ്ടായിരുന്നു. വളരെ ശാസ്ത്രീയമായ രീതിയിലാണ് അവർ പട്ടണങ്ങൾ രൂപകല്പന ചെയ്തിരുന്നത്. ഗണിതശാസ്ത്രം, ജ്യോതിശ്ശാസ്ത്രം, വൈദ്യശാസ്ത്രം തുടങ്ങി മിക്ക ശാസ്ത്രങ്ങളിലും പുരാതനേന്ത്യ ഗണ്യമായ സംഭാവനകൾ നൽകിയിട്ടുണ്ട്. മതവിശ്വാസമോ മറ്റെന്തെങ്കിലുമോ ജ്ഞാനസമ്പാദനത്തിന് തടസ്സമായിരുന്നില്ല. ഇന്ത്യൻ പാരമ്പര്യത്തിൽ മതമെന്നതിന് അഭിപ്രായം എന്നതിൽ കവിഞ്ഞൊരു അർഥവുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അതുകൊണ്ടുതന്നെ വൈദ്യശാസ്ത്രപണ്ഡിതനായ ചരകനും നാസ്തികവിശ്വാസിയായ ചാർവാകനും മതസ്ഥാപകരായാണു പരിഗണിക്കപ്പെടുന്നത്. നാസ്തികചിന്തകളും ഇവിടെ വളർന്നു വികാസം പ്രാപിച്ചിട്ടുണ്ട്.

മാനവികതയും സഹിഷ്ണുതയും

വൈദേശികമായ അതിക്രമങ്ങളും രാഷ്ട്രീയകലാപങ്ങളും ഇന്ത്യയിൽ നിലനിന്നിരുന്നു വെങ്കിലും ഇന്ത്യൻജനത അവരുടെ അന്തസ്സും പെരുമാറ്റവും എപ്പോഴും ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു. സഹിഷ്ണുതയുടെയും ഔദാര്യത്തിന്റെയും ആദർശങ്ങൾ അവർ എക്കാലവും പുലർത്തി പ്പോന്നു. മഹാത്മാഗാന്ധി ഉയർത്തിയ അഹിംസയുടെയും സത്യഗ്രഹത്തിന്റെയും തത്ത്വ ങ്ങൾ ലോകത്തെത്തന്നെ വിസ്മയിപ്പിച്ചു.

പരസ്പരബന്ധിതമായ സാമൂഹികവ്യവസ്ഥ

പാരമ്പര്യങ്ങളും ആചാരങ്ങളും കൊണ്ട് പരസ്പരബന്ധിതമായ കുടുംബവ്യവസ്ഥയാണ് ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റേത്. കുടുംബങ്ങൾ മുത്തച്ഛന്മാരോടും മാതാപിതാക്കളോടും മക്ക ളോടും പേരക്കുട്ടികളോടുമെല്ലാം പരസ്പരബന്ധിതമാണ്. അവർ ഒരേ മൂല്യങ്ങളും ഒരേ പാരമ്പര്യവും സമ്പത്തും പങ്കുവയ്ക്കുന്നു. കുടുംബം തുടങ്ങിയ സാമൂഹിക സ്ഥാപനങ്ങളു മായി ബന്ധപ്പെട്ട് നിലകൊള്ളുകയും അതിലൂടെ ജീവിതം തുടരുകയും ചെയ്യുന്നതായി ഇന്ത്യക്കാർ വിശ്വസിക്കുന്നു.

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ സമ്പന്നതയും വൈവിധ്യവും ലോകം മുഴുവൻ അംഗീകരിക്ക പ്പെട്ടതാണ്. ഇന്ത്യയുടെ കലാ-സാംസ്കാരിക സംഭാവനകൾ, ഭക്ഷണം, രുചിഭേദങ്ങൾ, സാഹിത്യകൃതികൾ എന്നിവയ്ക്ക് ലോകസംസ്കാരത്തിൽ ഉന്നതമായ സ്ഥാനമുണ്ട്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ വിശദീകരിക്കുക.

ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങൾ

മറ്റേതൊരു രാജ്യത്തെയും പോലെ, ഇന്ത്യയുടെ ചരിത്രത്തെയും പ്രാചീനം, മധ്യകാലം, ആധുനികം എന്നിങ്ങനെ വിഭജിക്കാം. പ്രാചീനകാലഘട്ടം ഭൂമിയിൽ മനുഷ്യജീവിതം ആരം ഭിക്കുന്നതു മുതൽ തുടങ്ങുന്നു.

പ്രാചീനകാലഘട്ടം

നൂറ്റാണ്ടുകൾ ദൈർഘ്യമേറിയതാണ് ഇന്ത്യയുടെ ചരിത്രം. സിന്ധുനദീതടത്തിലെ (2700-1800 BC) ഹാരപ്പയും മോഹൻജൊദാരോയും ഇന്ത്യൻ നാഗരികതയുടെ ആദ്യകാല സ്വഭാവ ത്തിന്റെ സാക്ഷ്യങ്ങളാണ്. ഹാരപ്പൻ നാഗരികത ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡത്തിലെ അറിയപ്പെ ടുന്ന ആദ്യത്തെ നാഗരികസംസ്കാരമാണ്. അഴുക്കുചാലുകൾ ഉൾപ്പെടെയുള്ള ശുചിത്വസം വിധാനവും വ്യവസ്ഥാപിതമായ റോഡുകളുമുള്ള നഗരങ്ങളും അന്നത്തെ പ്രത്യേകതയായി രുന്നു. ചുടുകട്ടകൾ കൊണ്ടു നിർമിച്ച, അടുക്കളയും കുളിമുറിയുമുള്ള വീടുകൾ അന്നുണ്ടാ യിരുന്നു. മൺപാത്രനിർമാണത്തിൽ വിദഗ്ധരായ ഹാരപ്പൻ ജനതയ്ക്ക് ലോഹങ്ങൾ, ലോഹ ക്കൂട്ടുകൾ എന്നിവയെപ്പറ്റിയും അറിവുണ്ടായിരുന്നു. അവർ സസ്യമൃഗാദികളെയും പ്രകൃതിശക്തികളെയും ആരാധിച്ചു. മൃഗങ്ങളുടെ രൂപങ്ങൾ കൊത്തിയതും ആൽമരം ചിത്രീ

കരിച്ചതുമായ മുദ്രകൾ എഴുത്ത് വശമുണ്ടായിരുന്ന ഹാരപ്പൻ ജനതയ്ക്കുണ്ടായിരുന്നു. അന്നത്തെ ഗ്രാമീണരുടെ പ്രധാന തൊഴിൽ കൃഷിയായിരുന്നു (ഹാരപ്പൻ സമൂഹം മെസോപ്പൊട്ടാമിയയുമായി വ്യാപാരബന്ധം പുലർത്തിയിരുന്നു.) ലോകത്താദ്യമായി പരുത്തികൃഷി ചെയ്തവരെന്നു കരുതുന്ന ഹാരപ്പൻ ജനതയ്ക്ക് നൂൽനൂൽപ്പും തയ്യലും അറിയാമായിരുന്നു. ബി. സി. 1800 ഓടെ ഹാരപ്പൻ നാഗരികതയ്ക്ക് നാശം നേരിട്ടു.

നമുക്കു ചെയ്യാം

പ്രാചീന കാലഘട്ടത്തിന്റെ പ്രത്യേകതകൾ എന്തെന്നു വിശദീകരിക്കുക.

വേദകാലസംസ്കാരം

ഹാരപ്പൻ നാഗരികതയുടെ പതനത്തെത്തുടർന്ന് ആ നദീതടങ്ങളിൽ ഒരു പുതിയ സംസ്കാരം ആര്യന്മാരുടെ നേതൃത്വത്തിൽ പുഷ്ടിപ്പെട്ടു. സിന്ധു - സരസ്വതി നദീതടങ്ങളിൽ സ്ഥിരതാമസമാക്കിയ ആര്യന്മാർ കാർഷികവൃത്തിയിലേർപ്പെട്ടു. ദേവീദേവന്മാരെ സ്തുതിച്ചുകൊണ്ട് രചിച്ച കീർത്തനങ്ങൾ ഋഗ്വേദം, സാമവേദം, യജുർവേദം, അഥർവവേദം എന്നീ നാല് വേദങ്ങളിൽ സമാഹരിച്ചു. പവിത്രമായ ആധ്യാത്മികജ്ഞാനം എന്നാണ് വേദത്തിന്റെ അർഥം. വേദകാലത്തെ ആദിവേദകാലമെന്നും പിൽക്കാലവേദകാലമെന്നും തിരിച്ചിരിക്കുന്നു. ആദി/വേദകാലത്തെ ഋഗ്വേദം പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. മറ്റു മൂന്നു വേദങ്ങളും ബ്രാഹ്മണങ്ങൾ, ആരണ്യകങ്ങൾ, ഉപനിഷത്തുക്കൾ എന്നിവയുമാണ് പിൽക്കാലവേദകാലത്തിന്റെ സംഭാവന. ഇതിഹാസങ്ങളായ രാമായണവും മഹാഭാരതവും പുരാണങ്ങളും ആദിവേദകാലത്തെ ജീവിതത്തെയും സമൂഹത്തെയും കുറിച്ച് വെളിച്ചം വീശുന്നവയാണ്.

ഉപനിഷത്തുക്കൾ : വേദങ്ങളുടെ ഉപസംഹാരഭാഗങ്ങളാണ് ഉപനിഷത്തുക്കൾ. വേദാന്തമെന്നറിപ്പെടുന്ന ഇവ വേദോപദേശങ്ങളുടെ സാരാംശമാണ്. 108 എണ്ണം വരുന്ന ഇവ ബുദ്ധകാലഘട്ടത്തിന് മുമ്പും പിമ്പുമായാണ് രചിക്കപ്പെട്ടത്. ഇന്ത്യൻ തത്ത്വചിന്തയുടെയും മതദർശനങ്ങളുടെയും അടിസ്ഥാനമാണ് ഉപനിഷത്തുക്കൾ. എന്താണ് സത്യമെന്നറിയാനുള്ള അന്വേഷണമാണ് ഉപനിഷത്തുക്കളുടെ കേന്ദ്രപ്രമേയം.

സച്ചിദാനന്ദമാകുന്ന അടിസ്ഥാന യാഥാർഥ്യത്തിലേക്കു നയിക്കാനുള്ള പ്രാർഥനയാണ് ഈ തത്ത്വചിന്തകളുടെ അടിസ്ഥാനം. സത്, ചിത്, ആനന്ദം എന്നീ മൂലയാഥാർഥ്യങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള അന്വേഷണമാണിത്. സത് എന്നാൽ പരബ്രഹ്മവും ചിത് എന്നാൽ ഒരാൾ എത്തിച്ചേരുന്ന അവബോധത്തിന്റെ ഉന്നതതലവും ആനന്ദം ഒരാൾ കൈവരിക്കുന്ന പരമമായ സന്തോഷവുമാണ്.

ഭഗവദ്ഗീത : മഹാഭാരതത്തിലെ ഭീഷ്മപർവത്തിന്റെ ഭാഗമാണ് ഭഗവദ്ഗീത. ധർമത്തിന്റെയും തത്ത്വചിന്തയുടെയും പാഠങ്ങൾ നൽകുന്ന ഭഗവദ്ഗീത ഇന്ത്യൻ ദർശനത്തിലെ പ്രധാന പ്രചോദിതഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഒന്നാണ്. ഭഗവദ്ഗീതയുടെ സന്ദേശം സാർവത്രികമാണ്. നിസ്വാർഥസേവനത്തിന്റെ ആഹ്വാനമായി 'ഗീത'യെ കണക്കാക്കുന്നു. 'ഗീത'യുടെ മുഖ്യസ

ന്ദേശമായ നിഷ്കാമകർമത്തിന്റെ സത്ത നിസ്വാർഥസേവനമാണ്. കർമയോഗത്തിന്റെയും ജ്ഞാനയോഗത്തിന്റെയും സമന്വയത്തിന്റെ സാക്ഷാൽക്കാരമാണ് ഭഗവദ്ഗീത. അതിനാൽ ഗാന്ധിജി ഭഗവദ്ഗീതയെ അമ്മയായും ആധ്യാത്മിക നിഘണ്ടുവായും കരുതി. ഗാന്ധിജി *അനാസക്തിയോഗ* എന്ന പേരിൽ ഭഗവദ്ഗീതയ്ക്ക് വ്യാഖ്യാനം രചിച്ചു. *ഒന്നും ആഗ്രഹിക്കാതെയുള്ള പ്രവൃത്തി; കർമഫലങ്ങൾ ത്യജിക്കുന്നതിലൂടെ, എല്ലാ പ്രവൃത്തികളും ഈശ്വരന് സമർപ്പിച്ചുകൊണ്ട്* ജീവിതയാത്ര തുടരാൻ ഗാന്ധിജി *അനാസക്തിയോഗ*ത്തിലൂടെ ആഹ്വാനം ചെയ്യുന്നു.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ഉപനിഷത്തുക്കളുടെയും ഭഗവദ്ഗീതയുടെയും കേന്ദ്ര ആശയങ്ങൾ താരതമ്യം ചെയ്യുക.

മതവും സമൂഹവും : ആര്യസമൂഹത്തിൽ പുരുഷകേന്ദ്രീകൃത ഗോത്രാധിപത്യ രീതിയായിരുന്നുവെങ്കിലും സ്ത്രീകൾ ആദരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. കുടുംബമായിരുന്നു ഏറ്റവും അടിത്തട്ടിലുള്ള സാമൂഹികഘടകം. കുടുംബങ്ങൾ ചേർന്ന് കുലങ്ങളും, കുലങ്ങൾ കൂടിച്ചേർന്ന് ഗോത്രവും. പല കുലങ്ങളും ഗ്രാമങ്ങളും ഉണ്ടായിരുന്നു. അക്കാലത്ത് രാഷ്ട്രമോ രാജ്യമോ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. പിൽക്കാലവേദകാലത്ത് സമൂഹം നാലുവർണങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടു. ബ്രാഹ്മണർ, ക്ഷത്രിയർ, വൈശ്യർ, ശൂദ്രർ എന്നിങ്ങനെയാണ് അവ. ചാതുർവർണ്യവ്യവസ്ഥ എന്നാണ് ഈ വിഭജനം അറിയപ്പെടുന്നത്. തുടക്കത്തിൽ വിവിധ തൊഴിലുകളുടെ വിഭജനമായിരുന്നുവെങ്കിൽ പിന്നീട് പാരമ്പര്യാടിസ്ഥാനത്തിലുള്ള കർക്കശവ്യവസ്ഥയായി അതു മാറി. ബ്രാഹ്മണർ സമൂഹത്തിലെ ആധിപത്യവർഗമായി വളർന്നു. ഭരണവിഭാഗം ക്ഷത്രിയരും വ്യാപാരികൾ വൈശ്യരും ഇതര തൊഴിലിൽ ഏർപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾ ശൂദ്രരുമായി മാറി.

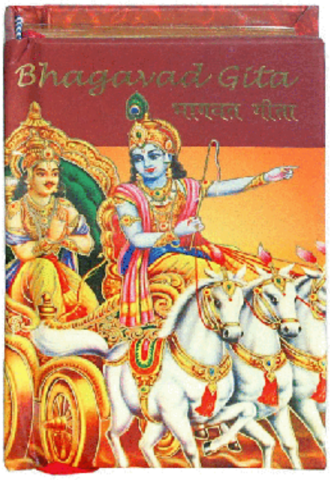

മനുഷ്യജീവിതത്തെ നാലു വ്യത്യസ്ത ഘട്ടങ്ങളായി തിരിക്കുന്ന *ചതുരാശ്രമ* സമ്പ്രദായം മറ്റൊരു സാമൂഹികവ്യവസ്ഥയായിരുന്നു. ബ്രഹ്മചര്യം (അവിവാഹിതാവസ്ഥ, ഒരു ഗുരുവിന്റെ ആശ്രമത്തിലെ അച്ചടക്കമാർന്ന വിദ്യാഭ്യാസജീവിതം), ഗാർഹസ്ഥ്യം (കുടുംബജീവിതം), വാനപ്രസ്ഥം (കുടുംബത്തിൽനിന്ന് അകന്നുള്ള ജീവിതം), സന്ന്യാസം (ലൗകികജീവിതത്തിൽ നിന്നകന്ന് ആധ്യാത്മിക അന്വേഷണത്തിനായുള്ള സമർപ്പിതജീവിതം) എന്നിങ്ങനെ അവ അറിയപ്പെട്ടു. ആശ്രമധർമങ്ങൾ സ്ത്രീകൾക്കും വർണവ്യവസ്ഥയിലെ താഴ്ന്നവരാക്കപ്പെട്ട വിഭാഗങ്ങൾക്കും ബാധകമല്ലായിരുന്നു.

ചാർവാകം (ലോകായതം) : ഇന്ത്യൻ തത്ത്വചിന്തയുടെ നാസ്തികദർശനങ്ങളിലൊന്നാണു ചാർവാകദർശനം. ചാർവാകദർശനം ഈശ്വരസങ്കൽപ്പത്തെ നിഷേധിക്കുന്നു. ബി. സി. ഏഴാം നൂറ്റാണ്ടോടുകൂടി രൂപപ്പെട്ട ചാർവാകദർശനത്തിന്റെ പ്രമാണഗ്രന്ഥങ്ങളൊന്നും ലഭിച്ചിട്ടില്ല. ബൃഹസ്പതിയാണ് ഇതിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. കറകളഞ്ഞ ഭൗതി

കവാദമായ ലോകായതം വേദങ്ങളുടെ വിശുദ്ധപരിവേഷത്തെയും അതിന്റെ പേരിൽ വിശ്വാസത്തിനുവേണ്ടിയുള്ള എല്ലാ ന്യായവാദങ്ങളെയും ശക്തമായി എതിർക്കുന്നു. ചൂഷണം ഉദ്ദേശിച്ചുള്ള പുരോഹിതവർഗത്തിന്റെ സൂത്രപ്പണികളാണിതെന്നു ലോകായതർ വ്യക്തമാക്കുന്നു.

മതവികാസങ്ങൾ : ബി. സി. 600 – ബിസി 200 കാലയളവ് രാജ്യത്തിന്റെ രാഷ്ട്രീയ – സാംസ്കാരികചരിത്രത്തിൽ പ്രധാനപ്പെട്ടതാണ്. വേദകാല മതങ്ങളിലുണ്ടായ ദുഷിച്ച പ്രവണതകൾക്കെതിരേ രൂപംകൊണ്ട ജൈനമതവും ബുദ്ധമതവും ഈ കാലഘട്ടത്തിന്റെ സംഭാവനയാണ്. ഇന്ത്യൻ ജീവിതത്തിലും സംസ്കാരത്തിലും നിർണായക സ്വാധീനം ചെലുത്തിയിട്ടുള്ള ഈ മതങ്ങൾ ബ്രാഹ്മണാധിപത്യത്തിൽ അധിഷ്ഠിതമായ ചാതുർവർണ്യത്തിനെതിരേ ഉണ്ടായ എതിർപ്പിൽനിന്ന് ഉടലെടുത്തതാണ്. ഈ മതങ്ങളുടെ പരിഷ്കരണങ്ങൾ ധാർമിക ജീവിതത്തിന് ഊന്നൽ നൽകിക്കൊണ്ട് സന്യാസാശ്രമങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. ജൈനമതത്തിലെ സംഘങ്ങളും ബുദ്ധമതത്തിലെ വിഹാരങ്ങളും ഇതിനുദാഹരണങ്ങളാണ്. തരംതിരിവുകളില്ലാതെ എല്ലാവർക്കും സ്വീകാര്യമായ, സ്വാതന്ത്ര്യത്തിലും സമത്വത്തിലും അധിഷ്ഠിതമായ ഒരു സമൂഹനിർമിതിക്കായുള്ള അഭിനിവേശവും പുതിയ മതങ്ങളുടെ ആവിർഭാവത്തിനു കാരണമായതായി ചരിത്രകാരർ അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

> ആധുനിക ബിഹാറിലെ വൈശാലിക്കു സമീപമുള്ള കുന്ദഗ്രാമത്തിലാണ് മഹാവീരൻ ജനിച്ചത് (ബി. സി. 599). വിവാഹത്തിനു ശേഷം മഹാവീരൻ ലൗകികസുഖങ്ങൾ വെടിഞ്ഞ് സന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ച് അലഞ്ഞു നടന്നു. പന്ത്രണ്ടുകൊല്ലത്തെ സന്ന്യാസജീവിതത്തിനു ശേഷം 42 -ാമത്തെ വയസ്സിൽ പരമമായ ജ്ഞാനം നേടി. അതിനു ശേഷം ജിനൻ എന്നറിയപ്പെട്ടു തുടങ്ങി. ഇതിൽനിന്നാണ് ജൈനമതം എന്ന പേര് ഉത്ഭവിച്ചത്. മഗധം, കോസലം തുടങ്ങിയ പ്രദേശങ്ങളായിരുന്നു പ്രധാന പ്രവർത്തനമേഖല. രാജഗൃഹത്തിനടുത്ത് പാവ എന്ന സ്ഥലത്ത് വച്ച് 72-ാമത്തെ വയസ്സിൽ അദ്ദേഹം നിർവാണം പ്രാപിച്ചു (ബി.സി. 527).

ജൈനമതം

ജൈനമതത്തിന്റെ സ്ഥാപകൻ ആദിതീർഥങ്കരനായ ഋഷഭദേവനാണെന്നു വിശ്വസിക്കുന്നു. ഇരുപത്തിനാലാമത് തീർഥങ്കരനായ മഹാവീരനാണ് ജൈനതത്ത്വസംഹിതകൾ വികസിപ്പിച്ചതും അവസാനരൂപം നൽകിയതും. അതുകൊണ്ട് മഹാവീരനാണ് ജൈനമതം സ്ഥാപിച്ചത് എന്നു പൊതുവിൽ വിശ്വസിക്കുന്നു. സത്യജ്ഞാനത്തിന് ലളിതജീവിതം നയിക്കണമെന്നും പഞ്ചമഹാവ്രതങ്ങൾ പാലിക്കണമെന്നും ജൈനമതം ഉപദേശിക്കുന്നു. സത്യം (കള്ളം പറയാതിരിക്കുക), അഹിംസ (ഹിംസ വർജിക്കുക), അസ്തേയം (തന്റേതല്ലാത്ത വസ്തുക്കൾ സ്വന്തമാക്കാതിരിക്കുക), അപരിഗ്രഹം (ആവശ്യമില്ലാത്ത ലൗകികവസ്തുക്കൾ അമിതമായി ആഗ്രഹിക്കാതിരിക്കുക.), ബ്രഹ്മചര്യം (പവിത്രജീവിതം) എന്നിവയാണവ. ശരിയായ ജീവിതത്തിന് ത്രിരത്നങ്ങൾ എന്നറിയപ്പെടുന്ന ശരിയായ വിശ്വാസം, ശരിയായ ജ്ഞാനം, ശരിയായ പെരുമാറ്റം, എന്നീ മൂന്നു മാർഗങ്ങൾ ജൈനമതം നിർദേശിക്കുന്നു. എല്ലാ ജീവികളും ജീവിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നുവെന്നും ഓരോന്നിനും സ്വന്തം ജീവൻ ഏറ്റവും പ്രിയപ്പെട്ടതാണെന്നും മഹാവീരൻ പറയുന്നു. സാധാരണ ജനങ്ങൾക്കു പ്രാപ്യമായ പ്രാകൃതഭാഷയിലാണ് അദ്ദേഹം പ്രഭാഷണങ്ങൾ നടത്തിയിരുന്നത്.

ജൈനമതത്തിന്റെ പരമപ്രധാനമായ തത്ത്വം അഹിംസയാണ്. ഇത് മനുഷ്യർക്കു മാത്രമല്ല, മൃഗങ്ങൾക്കും പ്രാണികൾക്കും വരെ ബാധകമാണ്. ദൈവത്തിന്റെ അസ്തിത്വത്തെ നിഷേധിക്കുന്ന ജൈനമതം ജാതിരഹിതവും സാർവജനീനവുമായ ഒരു സാമൂഹികവ്യവസ്ഥിതിക്കുവേണ്ടി നിലകൊണ്ടു.

ജൈനമതതത്ത്വമായ അനേകാന്തവാദം യാഥാർഥ്യങ്ങളുടെ വൈവിധ്യങ്ങളെ ഊന്നിപ്പറയുന്നു. ശത്രുപക്ഷത്തുള്ളവരുടെയും നമ്മെ എതിർക്കുന്നവരുടെയും വിശ്വാസങ്ങളും കാഴ്ചപ്പാടുകളും പരിഗണിക്കണമെന്ന ചിന്തയാണത്. ഒരു വസ്തുവിനെപ്പറ്റിയോ പ്രപഞ്ചത്തെക്കുറിച്ചോ ഉള്ള അറിവ് ഒരു പ്രത്യേകവീക്ഷണത്തിൽ ശരിയായിരിക്കാം. മറ്റൊരു വീക്ഷണത്തിൽ തെറ്റായിരിക്കാം. അതുകൊണ്ട് എന്തിനെക്കുറിച്ചുമുള്ള അറിവ്, എപ്പോഴും അപൂർണവും അവ്യക്തവും ആപേക്ഷികവുമാണെന്ന് അനേകാന്തവാദം സമർഥിക്കുന്നു. ഗാന്ധിജിയെ വളരെയേറെ സ്വാധീനിച്ച ജൈനതത്ത്വചിന്തകളിലൊന്നാണിത്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ജൈനമതത്തിലെ പ്രധാനാശയങ്ങൾ കണ്ടെത്തി ലഘുകുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.

ബുദ്ധമതം

മഹാവീരന്റെ സമകാലികനായ ഗൗതമബുദ്ധനാണ് (ബി.സി. 563 -483) ബുദ്ധമതസ്ഥാപകൻ. ഇന്ത്യ ജന്മം നൽകിയ ഏറ്റവും മഹാനായ ഗുരുശ്രേഷ്ഠനാണ് ശ്രീബുദ്ധൻ. ദക്ഷിണ നേപ്പാളിലെ ലുംബിനിയിൽ ജനിച്ച സിദ്ധാർഥ ഗൗതമൻ 29-ാം വയസ്സിൽ, ഒരു പുത്രൻ ജനിച്ച ശേഷം, എല്ലാ ലൗകികസുഖങ്ങളും ത്യജിച്ച് സന്ന്യാസം സ്വീകരിച്ചു. സത്യാന്വേഷണവ്യഗ്രതയോടുകൂടി അലഞ്ഞു നടന്ന അദ്ദേഹം യാത്രയുടെ അവസാനഘട്ടത്തിൽ ബുദ്ധഗയയിലെത്തി. അനേകദിവസത്തെ ധ്യാനത്തിനുശേഷം അദ്ദേഹത്തിന് ബോധോദയം ലഭിച്ചു. ഇതിനുശേഷം ഗൗതമൻ ബുദ്ധൻ എന്ന പേരിലറിയപ്പെടുന്നു. അദ്ദേഹം 45 വർഷത്തോളം തന്റെ മതതത്ത്വങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിച്ചു. കുശീ നഗരത്തിൽവച്ച് 80-ാമത്തെ വയസ്സിൽ ഇഹലോകവാസം വെടിഞ്ഞു. സത്യത്തിന്റെയും ത്യാഗത്തിന്റെയും സേവനത്തിന്റെയും രൂപമായിരുന്നു ശ്രീബുദ്ധൻ. നാല് ആര്യസത്യങ്ങളും അഷ്ടാംഗമാർഗവുമാണ് ബുദ്ധമതത്തിന്റെ പ്രധാന തത്ത്വങ്ങൾ.

നാല് ആര്യസത്യങ്ങൾ: 1. ലൗകികജീവിതം മുഴുവൻ ദുഃഖപൂർണമാണ്. 2. ആഗ്രഹമാണ് എല്ലാ ദുഃഖത്തിന്റെയും മൂലകാരണം. 3. ആഗ്രഹങ്ങളെ ഇല്ലാതാക്കുന്നതാണ് ദുഃഖനാശത്തിനുള്ള മാർഗം. 4. അഷ്ടാംഗമാർഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുന്നതുവഴി ആഗ്രഹങ്ങളെ നശിപ്പിക്കാൻ സാധിക്കും.

അഷ്ടാംഗമാർഗങ്ങൾ : 1. ശരിയായ ധാരണ 2. ശരിയായ സങ്കൽപ്പം 3. ശരിയായ ഭാഷണം 4. ശരിയായ പെരുമാറ്റം 5. ശരിയായ ഉപജീവനരീതി 6. ശരിയായ പരിശ്രമം 7. ശരിയായ ആലോചന 8. ശരിയായ ഏകാഗ്രത

നമുക്കു ചെയ്യാം

വിദ്യാർഥിജീവിതത്തിൽ അഷ്ടാംഗമാർഗത്തിന്റെ പ്രസക്തി ചർച്ചചെയ്യുക.

ബുദ്ധമതത്തിന്റെ ജാതിരഹിതവും സാർവജനീനവുമായ സ്വഭാവവിശേഷം സാമാന്യജനസമൂഹത്തെ അതിന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ കൊണ്ടുവന്നു. സാമൂഹിക അനീതികൾക്കെതിരായ ബുദ്ധമതം തീവ്രവാദങ്ങളെ തിരസ്കരിച്ച് മധ്യമാർഗസമീപനം സ്വീകരിച്ചത് അതിനെ കൂടുതൽ പ്രായോഗികമാക്കി. സമാധാനത്തിന്റെയും സൗഹാർദത്തിന്റെയുംകൂടി ആശയമാണ് ബുദ്ധമതം.

അശോകചക്രവർത്തി (ബി. സി. 304 – 232)

മൗര്യചക്രവർത്തിയായ അശോകൻ രക്തരൂഷിതയുദ്ധത്തിലൂടെ ഇന്നത്തെ ഒഡീഷയിലെ കലിംഗ എന്ന പ്രദേശം പിടിച്ചടക്കിയ ശേഷം, യുദ്ധത്തിന്റെ ഭീകരതയിൽ പശ്ചാത്താപവിവശനായി അക്രമം പരിത്യജിക്കുകയും ബുദ്ധമതാനുയായി ആയി മാറുകയും ചെയ്തു. സമസ്ത ജീവജാലങ്ങളുടെയും ജീവനെ ആദരിച്ച് സ്തംഭങ്ങളും സ്തൂപങ്ങളും സ്ഥാപിച്ച് ബുദ്ധമതാശയങ്ങൾ പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ജനങ്ങളെ ധാർമികപാതയിൽ അണിചേർക്കുകയും ചെയ്തു. ധർമവിജയമെന്ന നയം സ്വീകരിച്ച്, ജനങ്ങളെ അഹിംസ പരിശീലിക്കാൻ ആഹ്വാനം ചെയ്ത അശോകൻ രാജ്യത്തെ ജനങ്ങളുടെ ക്ഷേമത്തിനുതകുന്ന പദ്ധതികളാണു നടപ്പിലാക്കിയത്.

മധ്യകാലഘട്ടം

സാംസ്കാരികസമന്വയത്തിന്റെ സുവർണകാലമായിരുന്നു ഇന്ത്യയുടെ മധ്യകാലഘട്ടം. തുർക്കികളും മുഗളരും സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക മേഖലകളിൽ കൊണ്ടുവന്ന പുത്തനാശയങ്ങളും സൂഫി, ഭക്തി, സിഖ് തുടങ്ങിയ ആധ്യാത്മിക നവീകരണപ്രസ്ഥാനങ്ങളും മധ്യകാലഘട്ടത്തിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്.

മുഗൾ ചക്രവർത്തിയായ അക്ബർ ഇസ്ലാം-ഹൈന്ദവ-ക്രൈസ്തവ-ജൈന- സൗരാഷ്ട്ര മതങ്ങളുടെ നല്ല അംശങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചുകൊണ്ട് 16-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ദീൻ – ഇലാഹി എന്ന മതത്തിന് രൂപംകൊടുത്തു. ഐക്യഭാരതം എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ വിവിധ സംസ്കാരങ്ങളുടെ കൂട്ടിച്ചേർക്കലുകൾക്ക് മിക്ക മുഗൾഭരണാധികാരികളും പ്രോത്സാഹനം നൽകി.

സൂഫിപ്രസ്ഥാനം

ഇസ്ലാംമതത്തിലെ യോഗാത്മക ആത്മീയധാരയാണ് സൂഫിസം. മുഹമ്മദ് നബിയുടെ ജീവിതത്തിൽനിന്നും ഖുർആനിൽനിന്നും പ്രചോദനമുൾക്കൊണ്ട് പശ്ചിമേഷ്യയിലാരംഭിച്ച ഒരു പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനമാണ് സൂഫിസം. സൂഫിസം ഇന്ത്യയിൽ പ്രചരിച്ചത് മുഗൾഭരണകാലത്താണ്. ഇന്ത്യയിലെ മതങ്ങളുമായി അടുത്ത സമ്പർക്കം പുലർത്തിയതിന്റെ ഫലമായി സൂഫിസം ഭാരതീയമായ പല ആശയങ്ങളും അനുഷ്ഠാനങ്ങളും സ്വായത്തമാക്കി. സൂഫി

കളും തങ്ങളുടേതായ ആശ്രമങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചിരുന്നു. ജൈന-ബുദ്ധമതങ്ങളുടെ മൗലികതത്ത്വമായ അഹിംസ സൂഫികളും സ്വീകരിച്ചു. ഹൈന്ദവചിന്തയും ഇസ്ലാമിക ആധ്യാത്മികതയും കൂടിച്ചേരുന്ന ഒരു സവിശേഷ ആത്മീയധാരയായി ഇന്ത്യൻ സൂഫിസം വളർന്നു. പുരാതന സൂഫി ആശ്രമങ്ങൾ മുസ്ലിംകൾ മാത്രമല്ല, ഹിന്ദുക്കളും സന്ദർശിക്കുക പതിവായിരുന്നു. ഹൈന്ദവ- ഇസ്ലാം മതങ്ങളെ സമന്വയിപ്പിക്കുന്നതിനും മതസഹിഷ്ണുതയുടെയും പരസ്പരധാരണയുടേതുമായ അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും ഇതു സഹായകമായി. സ്നേഹമാണ് എന്റെ മതമെന്നു പ്രഖ്യാപിച്ച ജലാലുദ്ദീൻ റൂമി സൂഫീ പണ്ഡിതന്മാരിൽ സർവാദരണീയനാണ്.

ഭക്തിപ്രസ്ഥാനം

ഇന്ത്യയിലുണ്ടായ ഒരു നവോത്ഥാനപ്രസ്ഥാനമാണ് ഭക്തിപ്രസ്ഥാനം. 12 മുതൽ 17 വരെ ശതകങ്ങളിൽ ഇന്ത്യയിലുടനീളം ഭക്തിയെ അടിസ്ഥാനമാക്കി എഴുതപ്പെട്ട കൃതികളെയും കവികളെയും അവരുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെയും മൊത്തത്തിൽ കുറിക്കാനാണ് ഭക്തിപ്രസ്ഥാനം എന്ന പദം ഉപയോഗിക്കുന്നത്. സാഹിത്യം, ശില്പ-ചിത്രകലകൾ, സംഗീതം, നൃത്തം തുടങ്ങിയ പല മേഖലകളിലും ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സ്വാധീനം പ്രകടമായി. വൈഷ്ണവഭക്തരായ ആഴ്വാർമാരും ശൈവഭക്തരായ നായനാർമാരും തമിഴ്നാട്ടിൽ ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ആദ്യകാല വക്താക്കളായിരുന്നു.

മധ്യകാലത്തെ പണ്ഡിതന്മാരായ ഹൈന്ദവസിദ്ധന്മാർ ഈശ്വരവിശ്വാസത്തിന്റെ ആവശ്യകത ഊന്നിപ്പറഞ്ഞുകൊണ്ടുള്ള ഭക്തിമാർഗം സ്വീകരിക്കുകയും പ്രചരിപ്പിക്കുകയും ചെയ്തു. ഭക്തിഭാവത്തിന്റെ പരമാവസ്ഥയിൽ ദൈവത്തിനു സ്വയംസമർപ്പിതരാവുക എന്നതാണ് ഈ പ്രസ്ഥാനം ലക്ഷ്യമാക്കിയിരുന്നത്. പരമ്പരാഗത ജാതിവ്യവസ്ഥയെ ചോദ്യം ചെയ്തവരാണ് ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിലെ മിക്ക സിദ്ധന്മാരും. യാഥാസ്ഥിതിക ബ്രാഹ്മണമേധാവിത്വത്തിനെതിരേയുള്ള മുന്നേറ്റമായിരുന്നു ഭക്തിപ്രസ്ഥാനം. ഈശ്വരഭക്തി, പവിത്രമായ മനസ്സ്, ഹിന്ദു-മുസ്ലിം ഐക്യം, വിഗ്രഹാരാധനയോടുള്ള നിഷേധം. ജാതിവ്യവസ്ഥയെ നിരാകരിക്കൽ, പ്രാദേശികഭാഷകളുടെ ഉപയോഗം എന്നിവ ഭക്തിപ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ സവിശേഷതകളാണ്. രാമാനുജൻ, രാമാനന്ദൻ, കബീർ, ഗുരുനാനാക്, ചൈതന്യൻ, മീരാബായ്, വല്ലഭാചാര്യൻ, സൂർദാസ്, തുളസീദാസ് തുടങ്ങിയവർ സാമൂഹിക സമത്വത്തിലും നീതിയിലും വിശ്വസിച്ചവരാണ്. താൻ ഒരേസമയം അല്ലാഹുവിന്റെയും ശ്രീരാമന്റെയും സന്തതിയാണെന്നാണ് കബീർ ഉദ്ഘോഷിച്ചത്.

സിഖ് മതം

പതിനാറാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ഗുരുനാനാക്കാണ് സിഖ് മതം സ്ഥാപിച്ചത്. ഗുരു, വിശ്വാസസംഹിത, സംഘം എന്നീ മൂന്നു ഘടകങ്ങളിൽ അധിഷ്ഠിതമാണ് ഗുരുനാനാക്കിന്റെ ദർശനം. പുനർജന്മവിശ്വാസത്തിനും വിഗ്രഹാരാധനയ്ക്കും അദ്ദേഹം എതിരായിരുന്നു. ഏകദൈവവിശ്വാസത്തിന്റെ പ്രാധാന്യം നാനാക്ക് ഉയർത്തികാട്ടി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വിശ്വാസപ്രമാണങ്ങൾ ഹൈന്ദവ - ഇസ്ലാമിക വിശ്വാസരീതികളെ കൂട്ടിയിണക്കിയതാണ്.

സിഖ്മതത്തെ ചിട്ടപ്പെടുത്തിയതും ഒരു ഐകരൂപ്യവ്യവസ്ഥയിലേക്കു കൊണ്ടുവന്നതും ഗുരുഗോബിന്ദ് സിങ്ങാണ്. ജാതിഭേദമോ ലിംഗഭേദമോ ഇല്ലാതെ എല്ലാ മനുഷ്യർക്കും ദൈവത്തോടു ചേരാൻ അവസരമുണ്ടെന്ന് സിഖ്മതം വിശ്വസിക്കുന്നു. നീതി, ധർമം, സ്വാതന്ത്ര്യം

തുടങ്ങിയ ആശയങ്ങൾക്ക് അദ്ദേഹം പ്രാമുഖ്യം നൽകി. സിഖുകാരുടെ പുണ്യഗ്രന്ഥമാണ് ഗുരുഗ്രന്ഥസാഹിബ്.

നമുക്കു ചെയ്യാം

മധ്യകാലഘട്ടത്തിലെ മതനവീകരണപ്രസ്ഥാനങ്ങളെപ്പറ്റി ഒരു വിലയിരുത്തൽ കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.

ആധുനികകാലഘട്ടം

പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക- മതപരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ആധുനിക ഇന്ത്യയുടെ വളർച്ചയ്ക്ക് വഴിയൊരുക്കി. ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെ വ്യാപനം ഇന്ത്യൻ ഭാഷകളിലെ ആധുനികസാഹിത്യത്തെ സ്വാധീനിച്ചു. അങ്ങനെ പാശ്ചാത്യ ആശയങ്ങളും സ്ഥാപനങ്ങളുമായി ഇന്ത്യ നിരന്തരസമ്പർക്കത്തിലായി. ജനതയുടെ സാമൂഹിക-സാംസ്കാരിക ജീവിതം ഐകരൂപ്യത്തിലപ്പുറം ഓരോ പ്രദേശത്തെയും വൈവിധ്യങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന രീതിയിലായിരുന്നു. മതസഹിഷ്ണുതയും ഹിന്ദു- മുസ്‌ലിം സൗഹാർദവും നിലനിന്നിരുന്നു. ഇരുസമുദായങ്ങളും രണ്ടു കൂട്ടരുടെയും ഉത്സവങ്ങളിൽ പരസ്പരം പങ്കുചേർന്നിരുന്നു. മുസ്‌ലിംകൾ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരവുമായി വളരെയേറെ താദാത്മ്യപ്പെട്ടു. മിക്ക ഹിന്ദുക്കളും ഇസ്‌ലാംമത വിശുദ്ധന്മാരെയും മിക്ക മുസ്‌ലിംകളും ഹൈന്ദവദേവന്മാരെയും സിദ്ധന്മാരെയും പരസ്പരം ബഹുമാനിച്ചു.

സാമൂഹികസാഹചര്യം : ഇരുപതാം നൂറ്റാണ്ടായപ്പോഴേക്കും സ്ത്രീകളുടെ സാമൂഹികനില മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനുള്ള പരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ഉദയം ചെയ്തു. ശൈശവവിവാഹം വ്യാപകമായിരുന്നതുമൂലം ചെറുപ്രായത്തിലേ വിധവകളാകാൻ വിധിക്കപ്പെട്ടവരുടെ എണ്ണം വർധിച്ചുവന്നു. അക്കാലത്ത് വിധവാവിവാഹവും മിശ്രവിവാഹവും അനുവദിച്ചിരുന്നില്ല. ബഹുഭാര്യത്വം നിലനിന്നിരുന്നു. സ്ത്രീകൾക്ക് സമ്പത്തിൽ അവകാശമില്ലായിരുന്നു. താണവരെന്നു പറയപ്പെട്ട ജാതിയിൽപ്പെട്ടവർ ഉയർന്നവരെന്നവകാശപ്പെട്ട ജാതിയിൽപ്പെട്ടവരോടൊപ്പം ഭക്ഷണം കഴിക്കുന്നത് സമൂഹം വിലക്കിയിരുന്നു. ഇസ്‌ലാംമതത്തിലെ സ്ത്രീകളും പർദസമ്പ്രദായം, ബഹുഭാര്യത്വം, വിദ്യാഭ്യാസത്തിന്റെയും സ്വത്തവകാശത്തിന്റെയും അഭാവം എന്നിവ മൂലം ദുരിതമനുഭവിച്ചിരുന്നു.

സാമൂഹികപരിഷ്കർത്താക്കൾ : ക്രൈസ്തവ മിഷനറിമാർ സ്ഥാപിച്ച സ്കൂളുകൾ വഴി വിദ്യാഭ്യാസത്തിന് അവസരം ലഭിച്ചു. അച്ചടിയുടെ ഉപയോഗവും പരിചിതമായി. ഇംഗ്ലീഷ് വിദ്യാഭ്യാസം സമൂഹത്തിൽ ഗണ്യമായ മാറ്റം വരുത്തി. പാശ്ചാത്യവിദ്യാഭ്യാസം ലഭിച്ച ഇന്ത്യക്കാർക്കിടയിൽ ഇംഗ്ലീഷ്ഭാഷ സാമാന്യമായിത്തീർന്നു. സ്വാതന്ത്ര്യവാദം, യുക്തിചിന്ത, ജനാധിപത്യം, സമത്വം എന്നീ ആശയങ്ങൾ സമൂഹത്തിനു പരിചിതമായി. പാശ്ചാത്യ വിദ്യാഭ്യാസത്താൽ പ്രചോദിതമായ ഒരു മധ്യവർഗം രൂപംകൊണ്ടു. പത്തൊമ്പതും ഇരുപതും നൂറ്റാണ്ടുകളിലെ സാമൂഹിക- മതപരിഷ്കരണ ശ്രമങ്ങൾക്ക് ഈ സാഹചര്യം വഴിതെളിച്ചു.

ഇന്ത്യയുടെ ആധുനികയുഗത്തിന്റെ തുടക്കക്കാരനായി രാജാറാം മോഹൻ റായ് (1774- 1833) അറിയപ്പെടുന്നു. മതഗ്രന്ഥങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽത്തന്നെ അനാചാരങ്ങൾക്കെതിരേ അദ്ദേഹം പ്രതിഷേധമുയർത്തി. അദ്ദേഹം സാമൂഹികസമത്വത്തിന്റെയും യുക്തിചിന്തയുടെയും സന്ദേശമുയർത്തി ബ്രഹ്മസമാജം സ്ഥാപിച്ചു. ഏകദൈവാരാധനയിൽ വിശ്വസിച്ചിരുന്ന ബ്രഹ്മസമാജ അനുയായികൾ വിഗ്രഹാരാധനയെയും ആചാരാനുഷ്ഠാനങ്ങളെയും എതിർത്തു.

ആത്മാറാം പാണ്ഡുരംഗ് 1867 ൽ പ്രാർഥനാസമാജം സ്ഥാപിച്ചു. മിശ്രഭോജനം, മിശ്രവിവാഹം, വിധവാപുനർവിവാഹം, അധഃസ്ഥിതവർഗക്കാരുടെ ഉന്നമനം എന്നിവയ്ക്കായി അവർ പരിശ്രമിച്ചു.

യൂറോപ്പിനും അമേരിക്കയ്ക്കും ഹൈന്ദവധർമത്തിന്റെ സാരാംശങ്ങൾ പ്രഭാഷണങ്ങളിലൂടെ പകർന്നു നൽകിയ സന്ന്യാസിശ്രേഷ്ഠനാണ് സ്വാമിവിവേകാനന്ദൻ (1863–1902). സമൂഹസേവനത്തിന്റെ മഹത്ത്വം തിരിച്ചറിഞ്ഞ വിവേകാനന്ദൻ ഗുരുവായ ശ്രീരാമകൃഷ്ണന്റെ പേരിൽ ശ്രീരാമകൃഷ്ണ മിഷൻ സ്ഥാപിച്ചു. വേദാന്തചിന്ത ഘോഷിച്ച വിവേകാനന്ദൻ സ്വാതന്ത്ര്യം, സമത്വം, സ്വതന്ത്രചിന്ത, മതവിശ്വാസങ്ങളുടെ അഖണ്ഡത എന്നിവയ്ക്ക് പ്രാമുഖ്യം നൽകി.

തിയോസഫിക്കൽ സൊസൈറ്റി നേതാവായ ആനി ബസന്റ്(1847–1933) പുരാതന ഇന്ത്യൻ മതങ്ങൾ, ദർശനം, വിശ്വാസങ്ങൾ എന്നിവയെപ്പറ്റി പഠനങ്ങൾ നടത്തി. സാർവലൗകിക സാഹോദര്യം ലക്ഷ്യമാക്കിയ സൊസൈറ്റി ആധ്യാത്മിക-വിദ്യാഭ്യാസ-സേവന മേഖലകളിൽ നിരവധി സംഭാവനകൾ നൽകി.

ഇസ്ലാംമതത്തിലെ പ്രമുഖനായ ഒരു സാമൂഹികപരിഷ്കർത്താവാണ് സർ സയ്യിദ് അഹ്മദ്ഖാൻ. ആധുനികവിദ്യാഭ്യാസത്തിലൂടെ മാത്രമേ പുരോഗതി സാധ്യമാവൂ എന്നു വിശ്വസിച്ച അദ്ദേഹം മതവിദ്വേഷത്തെയും യുക്തിരഹിതചിന്തയെയും എതിർത്തു. പർദസമ്പ്രദായം, ബഹുഭാര്യത്വം, വിവാഹമോചനം എന്നിങ്ങനെ ഇസ്ലാംമതവിശ്വാസികളുടെയിടയിൽ ഉണ്ടായിരുന്ന അനാചാരങ്ങളെ അദ്ദേഹം വിമർശിച്ചു. അലിഗഡ് പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ഉപജ്ഞാതാവായ അദ്ദേഹം ശാസ്ത്രപഠനങ്ങൾക്കായി മുഹമ്മദൻ ആംഗ്ലോ-ഓറിയന്റൽ കോളജ് സ്ഥാപിച്ചു. ഉർദുഭാഷയുടെ വളർച്ചയ്ക്കും അലിഗഡ് പ്രസ്ഥാനം സംഭാവന നൽകി.

പൂനെയിലെ ഒരു അധഃസ്ഥിതവിഭാഗത്തിൽ ജനിച്ച ജ്യോതിറാവു ഫൂലേ (1827–1890) തൊട്ടുകൂടാത്തവരെന്നു കരുതുന്ന, സാമൂഹികപിന്നാക്കാവസ്ഥ നേരിട്ട ജനവിഭാഗങ്ങളുടെ സാമൂഹികനീതിക്കായി പോരാടാൻ 1873 ൽ സത്യശോധക് സമാജ് സ്ഥാപിച്ചു. അധഃസ്ഥിത ജനവിഭാഗങ്ങളുടെയും സ്ത്രീകളുടെയും ഉന്നമനം വിദ്യാഭ്യാസത്തിലൂടെ മാത്രമേ സാധ്യമാവുകയുള്ളൂവെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു. ഇതിനായി ഒരു സ്കൂളും അദ്ദേഹം സ്ഥാപിച്ചു.

കേരളത്തിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന സാമൂഹിക-മത പരിഷ്കർത്താവാണ് ശ്രീനാരായണഗുരു(1854–1928). സംസ്കൃതത്തിലും തമിഴിലും മലയാളത്തിലും പ്രാവീണ്യം നേടിയ സന്ന്യാസിശ്രേഷ്ഠനായ നാരായണഗുരു ജനങ്ങളുടെ സാമൂഹിക-ആധ്യാത്മിക ഉന്നമനത്തിനായി യത്നിച്ചു. അന്ധവിശ്വാസങ്ങളെയും അനാചാരങ്ങളെയും എതിർത്ത നാരായണഗുരു ജാതിവ്യവസ്ഥയെ വെല്ലുവിളിച്ചു. ഒരു ജാതി, ഒരു മതം, ഒരു ദൈവം മനുഷ്യന് എന്നത് നാരായണഗുരുവിന്റെ മുഖ്യ ഉപദേശമാണ്.

വിശ്വമാനവികതയുടെ സന്ദേശം ഉദ്ഘോഷിക്കുന്ന 'ഗീതാഞ്ജലി' എന്ന കവിതാസമാഹാരത്തിലൂടെ നോബൽ സമ്മാനം ലഭിച്ച ആദ്യ ഇന്ത്യക്കാരനാണ് രബീന്ദ്രനാഥ ടാഗോർ (1861 – 1941). ഇന്ത്യയുടെ കലാ- സാംസ്കാരിക മേഖലകളിൽ കൂടുതൽ പഠനങ്ങൾക്കു വഴിയൊരുക്കിയ വിശ്വഭാരതി സർവകലാശാല കൽക്കത്തയിലെ ശാന്തിനികേതനിൽ ടാഗോർ സ്ഥാപിച്ചു. സംഗീതജ്ഞനും നാടകകൃത്തുമായ ടാഗോറാണ് ദേശീയഗാനമായ 'ജനഗണമന' രചി

ച്ചത്. ദാർശനികനും ഗുരുവുമെന്ന നിലയിൽ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തെ ഉദ്ദീപിപ്പിച്ച ദേശീയവാദിയാണ് ടാഗോർ. മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ചതുപോലുള്ള നിരവധി സാമൂഹികപരിഷ്കർത്താക്കൾ ആധുനികകാലത്ത് ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികമേഖലകളിൽ സജീവമായിരുന്നു. ഇതുവഴി ഒരു ആധുനിക ഇന്ത്യയും ദേശീയകാഴ്ചപ്പാടും രൂപപ്പെട്ടു.

നമുക്കു ചെയ്യാം

ആധുനികകാലഘട്ടത്തിലെ പ്രധാന സാമൂഹിക-മതപരിഷ്കർത്താക്കളുടെ പ്രവർത്തനങ്ങളെക്കുറിച്ച് ഒരു ബുള്ളറ്റ് ചാർട്ട് തയാറാക്കുക.

മഹാത്മാഗാന്ധി – ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവം

ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ മൂല്യങ്ങൾ തന്റെ ജീവിതത്തിലുടനീളം ഗാന്ധിജി ഉയർത്തിപ്പിടിച്ചു. ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവിതവും കർമവും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിലും പാരമ്പര്യത്തിലും അധിഷ്ഠിതമാണ്. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ മഹത്തായ സവിശേഷതകൾ അദ്ദേഹം സ്വാംശീകരിക്കുകയും ജീവിതത്തിൽ പകർത്തുകയും ചെയ്തു.

അഹിംസയുടെ പ്രാധാന്യം ജീവിതത്തിന്റെ ഓരോ നിമിഷവും ഗാന്ധിജി തിരിച്ചറിഞ്ഞു. സമസ്ത ജീവലോകത്തിന്റെയും ശാന്തിയും ക്ഷേമവുമാണ് ഗാന്ധിജിയുടെ ലക്ഷ്യം. ലളിത ജീവിതം മുഖമുദ്രയാക്കിയ ഗാന്ധിജി ഇന്ത്യയിലെ സാധാരണജനങ്ങളുമായി താദാത്മ്യപ്പെട്ടാണ് ജീവിച്ചത്. ദൈവത്തിലുള്ള അചഞ്ചലമായ വിശ്വാസമാണ് ഗാന്ധിജിയുടെ ജീവിതദർശനം. തന്റെ സഹജീവികളോടുള്ള കടപ്പാടും നിസ്വാർഥമായ സേവനവുമാണ് ജീവിതത്തിൽ ദൈവത്തെ തിരിച്ചറിയുന്നതിനുള്ള വഴി. അദ്ദേഹം സത്യത്തിന്റെ വഴി പിന്തുടർന്നു. സത്യം കൈവരിക്കുന്നതിനുള്ള മാർഗം സ്വയംസഹനമാണ്. സത്യം തിരിച്ചറിയലാണ് ദൈവത്തെ കണ്ടെത്തൽ. ലോകത്തുള്ള എല്ലാ മതങ്ങളും തുല്യവും ഒരേ ലക്ഷ്യത്തിലേക്കു നയിക്കുന്നതുമായതുകൊണ്ട് എല്ലാ മതങ്ങളെയും ആദരവോടെയാണ് ഗാന്ധിജി കണ്ടത്. അദ്ദേഹത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം സാമുദായിക ഐക്യമാണ് സന്തുഷ്ടജീവിതത്തിന്റെ അടിത്തറ. ഗാന്ധിയൻദർശനം ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിൽ ആഴത്തിൽ വേരൂന്നിയതാണെന്നു സാംസ്കാരികചരിത്രകാരനായ എ. എൽ. ബാഷം അഭിപ്രായപ്പെടുന്നു.

ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ വക്താവായി ഗാന്ധിജി നിലകൊള്ളുന്നു. എല്ലാ വൈവിധ്യങ്ങളും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ടുള്ള ശാന്തിപൂർണമായ ഒരു സമൂഹം കെട്ടിപ്പടുക്കാനുള്ള കരുത്തും ആത്മധൈര്യവും ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവമായ മഹാത്മാഗാന്ധി നമുക്കു നൽകുന്നു.

സംഗ്രഹം

- ഒരു നിശ്ചിത സമൂഹത്തിൽ കഴിയുന്ന ജനങ്ങളുടെ നിലനിൽപ്പിന് ആവശ്യമായ ജീവിതരീതിയാണ് സംസ്കാരം.
- തലമുറകളിൽനിന്നു തലമുറകളിലേക്കു നമ്മുടെ പൂർവികർ കൈമാറിത്തന്ന മൂല്യങ്ങൾ, ആചാരങ്ങൾ, അനുഷ്ഠാനങ്ങൾ, സ്ഥലങ്ങൾ, ഉപകരണങ്ങൾ, കലകൾ എന്നിവയുൾപ്പെടെയുള്ള ജീവിതരീതികളുടെ ആവിഷ്കാരങ്ങൾ. എന്നിവയെല്ലാമാണ് സാംസ്കാരികപൈതൃകം.
- സംസ്കാരവും നാഗരികതയും പരസ്പരം മാറിമാറി ഉപയോഗിക്കുന്ന പദങ്ങളാണ്.
- സംസ്കാരത്തിന് തത്തുല്യമായ സംസ്കൃതപദം സംസ്കൃതി എന്നാണ്. സംസ്കൃതി എന്നാൽ അർഥമാക്കുന്നത് ശുദ്ധീകരിക്കുന്നതിനായിട്ടുള്ളത്, പവിത്രമായിട്ടുള്ളത്, ഉന്നമനത്തിനായി, സ്ഫുടം ചെയ്തെടുത്തത് എന്നിങ്ങനെയാണ്.
- വ്യത്യസ്ത സംസ്കാരങ്ങൾ വച്ചുപുലർത്തുന്ന നിരവധി കൂട്ടങ്ങളുടെ ദീർഘമായ ഇടപഴകലുകളുടെ പരിണതഫലമാണ് ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ മതനിരപേക്ഷസ്വഭാവം.
- വസുധൈവകുടുംബകം, ലോകാ സമസ്താ സുഖിനോ ഭവന്തു എന്നീ തത്ത്വങ്ങൾ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ പൊതു പാരമ്പര്യമാണ്.
- വമ്പിച്ച സാമൂഹികമാറ്റങ്ങളുണ്ടായെങ്കിലും ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരം അതിന്റെ സ്ഥായിഭാവം ഇന്നും നിലനിർത്തുന്നു.
- ഹാരപ്പൻ നാഗരികത ഇന്ത്യൻ ഉപഭൂഖണ്ഡത്തിലെ അറിയപ്പെടുന്ന ആദ്യത്തെ നാഗരിക സംസ്കാരമാണ്.
- സാംസ്കാരികസമന്വയത്തിന്റെ സുവർണകാലമാണ് ഇന്ത്യയുടെ മധ്യകാലഘട്ടത്തിൽ നാം കാണുന്നത്.
- പത്തൊമ്പതാം നൂറ്റാണ്ടിലെ സാമൂഹിക – മതപരിഷ്കരണപ്രസ്ഥാനങ്ങൾ ആധുനിക ഇന്ത്യയുടെ വളർച്ചയ്ക്ക് വഴിയൊരുക്കി.
- ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവമാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി.

എനിക്ക് കഴിയും

- സംസ്കാരത്തിന്റെ അർഥം വിശദീകരിക്കാൻ കഴിയും.
- സംസ്കാരവും നാഗരികതയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം തിരിച്ചറിയാൻ കഴിയും.
- വേദ, മധ്യകാല, ആധുനികകാലങ്ങളിലെ ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ വിശകലനം ചെയ്യുന്നു.
- ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ ആൾരൂപമാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി എന്നു തിരിച്ചറിയുന്നു.

വിലയിരുത്തൽ ചോദ്യങ്ങൾ

1. ഇന്ത്യയുടെ സാംസ്കാരികവൈവിധ്യം വിശദീകരിക്കുക.
2. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ സവിശേഷതകൾ വിശകലനം ചെയ്യുക.
3. നാഗരികതയും സംസ്കാരവും സംബന്ധിച്ച് ഒരു ചെറുകുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.
4. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരികപൈതൃകത്തെപ്പറ്റി വിശദമായ കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക
5. ഇന്ത്യൻ സാംസ്കാരികപൈതൃകത്തിന്റെ മൂർത്തിമദ്ഭാവമാണ് മഹാത്മാഗാന്ധി – നിങ്ങൾ ഇതിനോടു യോജിക്കുന്നുവോ? വ്യക്തമാക്കുക.
6. വേദകാലസംസ്കാരത്തെക്കുറിച്ച് ചെറുകുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.
7. ഇന്ത്യൻ സംസ്കാരത്തിന്റെ അനന്യമായ ഒരു സവിശേഷതയാണ് മതബഹുലത –ചർച്ചക്കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.
8. സാംസ്കാരികസമന്വയത്തിന്റെ കാലയളവായാണ് ഇന്ത്യയുടെ മധ്യകാലഘട്ടത്തെ കണക്കാക്കുന്നത് –വിശകലനം ചെയ്യുക.
9. ബി.സി. 600 മുതൽ ബി.സി. 200 വരെയുള്ള കാലഘട്ടം രണ്ടു പ്രധാനപ്പെട്ട മതങ്ങളുടെ വളർച്ചയ്ക്ക് സാക്ഷ്യം വഹിച്ചു. ജനകീയമതങ്ങളായിത്തീർന്ന അവയേതെന്നു കണ്ടെത്തി വിവരണക്കുറിപ്പ് തയാറാക്കുക.